

АТРИБУТИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ТОРОНТО

В. М. Пахомов

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу;
м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 13;
тел. +380 (342) 50-17-87; e-mail: pavlad@i.ua*

У статті простежуються атрибути формування комунікативної культури в Торонто. Закцентовано увагу на потужному «українському сліді» в Канаді, зокрема на пам'ятках української культурної спадщини.

***Ключові слова:** атрибути формування, комунікативна культура, Торонто, українська культурна спадщина.*

Актуальність дослідження полягає в тому, що в системі соціальних комунікацій в Україні не створено відповідного культурного та інформаційного простору, не надається належна увага забезпеченню правових, економічних та організаційних умов для гарантування прав громадян, а громадяни у свою чергу не спішать використовувати надані права, а тим більше відповідально виконувати покладені на них обов'язки.

До різних аспектів комунікативної культури зверталися чимало дослідників, серед них С. Абрамович, Н. Бабич, Ф. Бацевич, В. Бебик, Л. Бутенко, С. Денисюк, В. Корнієнко, О. Кулакова, А. Омельчук, В. Ремізов, Є. Рогов, Є. Руденський, В. Садовська, С. Сарновська, В. Тернопільська, Г. Чайка, Т. Чмут, А. Шиян, М. Чикарькова М. та інші.

Об'єкт нашого дослідження – комунікативні процеси в Канаді.

Предмет дослідження – формування соціально-комунікативної культури в Торонто.

Мета дослідження – окреслити основні проблеми соціально-комунікативної культури, окремі шляхи їх вирішення.

Визначень понять «культура», «комунікація», «комунікативна культура» є чимало. З певними застереженнями можна погодитися з роздумами про комунікативну культуру А. Омельчук :

«... Комунікативна культура є однією із складових загальної культури; вона вдосконалюється в процесі взаємодії людини з оточуючими; комунікативну культуру формує зовнішнє середовище, мікросоціальне середовище, соціальні установки; її необхідно розглядати як привнесене особистісне утворення, яке, впливаючи на якість діяльності й комунікації, формується в процесі участі в ній людини. [...] Комунікативна культура формується під впливом соціальних, психологічних та культуроло-

гічних умов, вона неодмінно спирається на ті норми і вимоги, які висуває суспільство на певному етапі свого розвитку...» [11].

Місце нашого дослідження вибрано тому, що Канаді, за даними Організації Об'єднаних Націй, належить четверте місце зі списку індексу розвитку країн [21], що ця держава одна з провідних з видобутку нафти і газу. У цій країні, за різними даними, проживає близько 1,5 млн. чол. українського походження – восьма за чисельністю етнічна група в Канаді. Це третя країна світу з найбільшим числом етнічних українців – після України й Російської Федерації. А також тому, що автор даної статті мав можливість протягом місяця безпосередньо спостерігати за особливостями соціальних комунікацій у Торонто.

Подамо деякі відомості про Канаду [докладніше див. 2; 6; 7; 17-21; 24].

Канада займає північну частину Північної Америки. Це друга за площею країна світу, яка поступається лише Росії.

Канада – федерація, до складу якої входять десять провінцій і три території: 1. Альберта. 2. Британська Колумбія. 3. Манітоба. 4. Нова Шотландія. 5. Нью-Брансвік. 6. Ньюфаундленд і Лабрадор. 7. Онтаріо. 8. Острів Принца Едварда. 9. Квебек. 10. Саскачеван. 11. Північно-західні території. 12. Юкон; 13. Нунавут.

За формою правління Канада – конституційна (парламентарна) монархія, з королевою Єлизаветою II в ролі глави держави. Канада – країна багатокультурна і багатомовна: на федеральному рівні визнано дві державні мови – англійську та французьку. Будучи технологічно і промислово розвиненою країною, Канада має диверсифіковану [підкреслення наше. – В. П.] економіку, яка у значній мірі базується на багатих природних ресурсах країни і на торгівлі. Канада є членом Великої Сімки, НАТО, Британської Співдружності, Франкофонії і Організації Об'єднаних Націй [7].

Канадці дуже люблять свою країну і часто підкреслюють, у чому вони унікальні, оригінальні [6; 7; 17-21; 24]:

У Канаді проживають, за різними даними, від 33 до 39 млн. чоловік. Щільність населення в Канаді становить 8,6 чоловік на квадратну милю – і це дев'ята з країн у світі, відома своєю малою щільністю населення.

Більше 16% населення країни – іммігранти.

Понад 42% канадців – католики, 23% – протестанти.

42% населення Канади має вищу освіту.

Канадські ВНЗ – це науково технічні центри, де і навчання, і серйозні наукові дослідження, до яких залучаються студенти. Понад 30% усіх вчених Канади працюють в університетах, а дохід від наукової діяльності становить близько 20 мільярдів канадських доларів, що більше ніж приносять туризм або лісозаготівля, провідні галузі в Канаді.

Середня тривалість життя людей в Канаді становить 81,16 року, і це восьмий показник у світі.

80,5% будинків в Канаді підключені до Інтернету.

У Канаді 1453 аеропорти.

В 1967 в місті St Paul (провінція Альберта) була побудований перший в світі майданчик для приземлення НЛО.

Канадці зробили багато важливих для людства винаходів: баскетбол, газ, телефон, телевізор, електронний мікроскоп, електрична лампочка, електричний орган, електрична плита, інсулін, снігохід.

Гелексіленд в торговому центрі Едмонтоні в провінції Альберта є найбільшим у світі парком розваг, розташованим у приміщенні.

У Канаді заборонено поширення коміксів, у яких зображується вчинення злочинів.

Найменша в'язниця у світі знаходиться в Канаді. Її площа – 270 квадратних метрів.

Конституція Канади – правова основа країни і складається, як із записаного тексту, так і із неписаних традицій та угод. У Канаді під конституцією розуміють зведення актів, британських законів, судових рішень тощо.

Канада належить до так званих «сильних федерацій», у яких частини федерації мають значні права та обов'язки, частина рішень центрального уряду має виконуватися провінціями.

У Канаді на федеральному рівні представлені чотири політичні партії: Консервативна партія Канади, Ліберальна партія Канади, Нова Демократична партія і Квебекський блок.

Канада – дуже різноманітна країна з етнічної точки зору. За переписом 2001 в Канаді живуть 34 етнічні групи, які складаються як мінімум зі 100 000 чол. Найбільша етнічна група називає себе «канадцами» (32,2%), далі – англійцями (21,0%), французами (15,8%), шотландцями (15,1%), ірландцями (13,9%), німцями (10,2%), італійцями (4,6%), китайцями (4,3%), аборигенами (індійцями та ескімосами – 4,1%) та українцями (3,9%).

Мови у Канаді, англійська, яка є рідною мовою для 17,3 млн. канадців, та французька, якою розмовляють 6,7 млн. людей – дві офіційні мови Канади. Водночас для багатьох рідними є інші мови, такі, наприклад, як українська, китайська, німецька, польська, іспанська, португальська, італійська, нідерландська, арабська та інші.

Однак не завжди і не все в Канаді було і є гладко.

За всю історію цієї країни аж до недавнього часу виникали деякі конфліктні ситуації між англомовним і франкомовним населенням.

Напруга між двома основними діаспорами Канади досягло піку в жовтні 1970 року, коли Фронт визволення Квебеку, терористична організація, влаштувала вибухи в містах, грабувала банки і яка зробила низку інших злочинів, викрала торгового представника Сполученого Королівства, Річарда Кроса. Армія поклала кінець революційним настроям, і було заарештовано кілька сотень підозрюваних у змові [21].

Канада активно вела Федеральну політику багатокультурності у двомовному середовищі, офіційно визнану Урядом Канади в жовтні 1971 р. провідною в гуманітарній сфері [2, с. 31].

За нашими спостереженнями, Канада в останні 50 років надає великого значення вітчизняній геральдиці, символіці, позитивним девізам, лозунгам, гаслам, які об'єднують канадців.

15 лютого 1965 року був заснований національний прапор.

У 1967 році канадський парламент офіційно затвердив англійський варіант гімну.

Сучасного вигляду герб Канади набув у 1994 році.

Кожна провінція має свою столицю і парламент.

Провінція Онтаріо – друга за розміром провінція Канади, де проживає більше 12 млн. чол.

Офіційні символи Онтаріо: Щит, Герб, Девіз, Прапор, Франко-Онтарійський прапор, Білий триліум, Аметист, Гагара звичайна, Східна біла сосна [18, с. 82-83].

Через обмежені рамки статті не можемо детально охарактеризувати ці знаки, пояснити їх символіку. Але окремі позиції оминати не можна. Наприклад, девіз провінції Онтаріо, написаний під щитом латинською мовою, звучить так: «Лояльною починалася, лояльною залишається» (лояльний, як відомо, – це: 1) Який тримається в межах законності. 2) Який коректно, доброзичливо ставиться до кого-, чого-небудь).

Прапор провінції вважається офіційним від 1965 року.

Франко-Онтарійський прапор був уперше представлений широкій громадськості 25 вересня 1975 року.

Аметист вважається офіційним символом Онтаріо від 1975 року.

Східна біла сосна – офіційний рослинний символ від 1984 року

Гагара звичайна вважається офіційним пернатим символом провінції від 1994 року. Зображення цього птаха викарбуване на канадській однодоларовій монеті.

Столиця провінції Онтаріо – Торонто.

Поселення «Торонто» у перекладі означає «місце зустрічі».

Торонто, найбільше місто Канади, радо зустрічає кожного.

Міська рада Торонто затвердила герб міста в жовтні 1998 року. Внизу герба написані слова: «Наша сила – в розмаїтті» [18, с. 69] (а розмаїтий, як відомо, – це: 1) Неоднаковий, несхожий з іншим (іншими) в чому-небудь; різноманітний. || Який складається з несхожих, неоднакових між собою предметів, осіб і т. ін. 2) Неоднорідний за змістом, формою, силою вияву і т. ін. || Різний за кольором, тоном; різнобарвний).

Девіз Торонто: «Місто, яке працює». І Торонто і вдень, і вночі виправдовує свій девіз.

Місто приваблює приїжджих своїми багатоповерховими й маленькими будиночками, церквами, парками, скульптурами, фонтанами. Над всім цим видима із будь-якого місця Торонто одна із найвищих телевеж

світу – СІ-ЕН-Тауер, заввишки 553 метри, яка була найвищою до 2007 року [18, с. 7].

Європейцям Торонто здається типово американським містом, для американців все виглядає англійським [18, с. 7-8].

У Торонто найдовша у світі вулиця Янг. Її довжина 1896 км. І все це на території Онтаріо [18, с. 10].

На наш погляд, Торонто живе якимось усталеним стабільним поважним робочим ритмом, без галасу і крику, без ревів моторів (незважаючи на те, що тут три аеропорти, що кожні три хвилини з аеродрому Пірсон піднімаються і сідають на нього літаки), без зайвої метушні і нервозності, без сміття вуличного і словесного, з вітаннями і усмішками навіть до незнайомців, з акуратно підрізаними кронами дерев і підстриженою травою, з чорними і рудими білками, зайчиками, дикими гусьми, чайками, які не бояться публіки і гуляють людними вулицями. За календарний місяць усталений ритм, темп був лише трохи порушений вечірніми залпами із гармат 1 липня – на честь Дня незалежності Канади, і частково, майже непомітним традиційним щорічним парадом геїв, який був власне для них і для окремих роззяв-туристів. Поза тим місто ритмічно працювало вдень і вночі, бо і вдень, крім вихідних днів і вечірніх годин, людей на вулицях майже не було, а вночі місто працювало, як це було необхідно. Частіше можна було побачити хіба що автомобілі, які заводяться і курсують майже безшумно. Склалося враження, що одна українська автівка видає при заведенні і русі гудіння набагато більше, ніж всі механізми шестимільйонного Торонто.

Коротко інші наші спостереження:

– Мешканці Торонто відзначаються незмінною доброзичливістю, толерантністю.

– Місцеві жителі при зустрічі обов'язково посміхаються і вітаються «Хай! (привіт)».

– Одно-двоповерхові будиночки зі старим фасадом якимось на диво органічно вмонтовані у висотні споруди

– У Торонто здебільшого у всьому порядок.

– Дороги рівні, відремонтовані, чисті, з розмітками. Всі вулиці, доріжки, стежки у парках і в лісі акуратно, охайно прибрані, заметені, хоч двірників не видно.

– Не бачили жодного п'яниці, та навіть людини з пляшкою пива у руці. Можливо тому, що перевезення алкоголю між провінціями без спеціального дозволу вважається нелегальним.

– По трасі рухаються переважно зі швидкістю 120 км. Автобан відділений від населених пунктів суцільним високим бетонним парканом, щоб зменшити потужність звуку для тих, хто проживає поруч.

– Все робиться без гвалту і крику, професійно.

– Біля якогось мосту, на віддалі 44 км від Торонто у напрямі до Ніагарського водопаду, розміщене оголошення-попередження англійсь-

кою мовою з приблизно таким змістом: «За серйозне порушення правил дорожнього руху – штраф 10 тис. канадських доларів» (за нашим курсом майже 200 тис. гривень).

– Практично не помітно банків у місті, бо вони розташовані на одній вулиці.

– Зовсім не видно обмінних пунктів, яких у нас тисячі.

– Дуже мало аптечних комплексів, невеликих аптек зовсім немає.

– Ніякий транспорт не має права обганяти шкільний автобус.

– Гідранти розташовані недалеко один від одного. Того, хто хоч би на мить закриє доступ до них, штрафують щонайменше на 100 канадських доларів (канадський долар – 19-20 гривень).

– У Торонто практично не видно людей з мобільними телефонами, а тим більше тих, хто розмовляє по мобільному так голосно, немов на весь світ, як у нас. Телефони вмонтовані у навігатори, а тому водії не тримають їх у руках.

– У парках і навіть у лісі асфальтові доріжки, по яких безперестанку рухаються велосипедисти.

– Вражає спокій і тиша у торонтському метро (щоправда Київське метро облаштоване краще).

– Назви зупинок і в метро, і в автобусах оголошують постійно, а також повідомляють через електронне табло.

– Автобуси чисті, охайні.

– Перевага всюди надається пішоходу.

– На великих станціях автобусні площадки для посадки і висадки пасажирів роздільні.

– При вході (і виході) в літак, у вагон, у магазин, у приміщення службовці завжди кажуть клієнту «дякуємо».

– Функціонує багато муніципальних безплатних басейнів з підігрівом води.

– У Торонто багато зелені.

– Працює 30 українських телевізійних каналів.

– Найчастіші «перехожі» Торонто – чорні білки. Рідше трапляються руді.

– Не приходить нікому в голову кататися на дитячому майданчику, на дитячих гойдалках, на дитячих гірках.

– За місяць в Торонто не помічено ніяких мітингів, сварок, суперечок.

– Під час маленького зіткнення транспорту (без людських жертв і навіть травм) прибули швидка і пожежна машини, евакуатор, поліція, страхова кампанія, ще якісь невідомі нам інші служби.

– Водночас поліції майже непомітно, а порядок є.

– Не видно людей і в крамницях у робочий час. Пожвавлення людності відбувається після робочого дня, або у неділю, коли безперервно

ний потік машин везе людей за місто на природу, хоч природи і в самому Торонто за нашими мірками достатньо.

– Тут ніхто не має права, купивши власний будинок, його перебудувувати, добудувувати, надбудувувати, принаймні ззовні, обгороджувати, засмічувати і не доглядати прибудинкову територію. Є відповідні норми до термінів скошування трави і великі штрафи за їх недотримання.

– У Канаді, якщо купив маєток з деревами, то не маєш права без дозволу їх зрубати, відгородити від інших мешканців, а повинен доглядати на радість собі й іншим громадянам.

– Враження, що тут не надто цікавляться політикою і політиками.

– Тут багато що регулюється штрафами, часто великими.

– Люди говорять мало, обмінюючись необхідними фразами, але дуже часто мило усміхаючись.

Правова і комунікативна культура в Торонто формується шляхом виховання особливих (гуманних, людських) рис.

Тут культивується бережливе ставлення:

– до фауни і флори (тут вважають, люди прийшли на територію рослин і тварин, а не навпаки);

– до історії (шляхом згладжування її гострих кутів, а не роздування конфліктів на базі непорозуміння);

– до традицій;

– нової толерантної філософії через старі і нові постулати гуманного співжиття.

У Канаді культ праці; культ доброзичливості; культ закону і права однаковий для всіх; культ дотримання і виконання вимог законів; культ незаважання і сприяння іншим; культ тиші; культ ритму; культ шанобливого ставлення до історії і традицій інших; культ несприйняття алкоголю; культ відпочинку на природі у вихідні; культ бережливого ставлення до навколишньої природи, будівель і предметів; культ чистоти і порядку.

Ці всі чинники, атрибути, фактори формують правову і комунікативну культуру канадців, яка може прислужитися і нам, українцям.

Приємно, що в Торонто ще все-таки потужний «український слід». У місті проживає більше 105 тис. українців [18, с. 163]. Тут розташовані Генеральне консульство України в Торонто; Світовий конгрес українців (СКУ); Конгрес українців Канади (КУК); Українське Національне Об'єднання (УНО) Канади; Ліга українців Канади; Спілка української молоді (СУМ); ПЛАСТ; Об'єднання демократичної української молоді (ОДУМ); Канадсько-українська імміграційна служба (КУІС); Канадсько-українська суспільна служба; Товариство українських канадських професіоналів і підприємців; Українсько-канадський дослідно-документаційний центр; Канадська фундація українських студій; Український музей Канади (відділ Онтаріо); Музей Тараса Шевченка; Музей

українського народного мистецтва; Канадсько-українська мистецька фундація; Інститут св. Володимира; Дім Тараса Шевченка; Пам'ятник Лесі Українці; Шкільна Рада відділу КУК; цілоденні і суботні українські школи, дитячі садочки; греко-католицькі і православні церкви; фінансові установи; будинки для старших (для людей похилого віку); Українсько-канадський меморіальний парк на вулиці Скарлет та багато іншого українського [18, с. 176-177].

Дбають у Канаді в цілому, і в Торонто, зокрема, про документи української культурної спадщини та пов'язані з історією України і українців [2].

Вражає, що тут функціонують українські бібліотеки, видавництва, книгарні, навіть крамниці з овочами, фруктами, продуктами, привезеними з України. У крамниці української книги «Буква» практично є всі книги, які видаються в Україні, але їхні ціни набагато вищі. Є в цій крамниці й ікони, картини, вишиванки, кепки й інші атрибути з українською символікою. Водночас не помічено україномовних книг, опублікованих власне канадськими видавництвами. Відчувається з розмов, що українство в Канаді треба підтримувати на рівні Української держави, бо на волонтерстві і на кошти сучасної еміграції це складно. Наприклад, Польща у 2014 році фінансувала в Канаді 9 своїх культурологічних проєктів на суму понад 700 тис. злотих (майже 5 млн. грн.) [23, с. 3].

Нам треба постійно спілкуватися з Канадою, бо там проживає багато українців, серед них нова хвиля високопрофесійної української імміграції кінця ХХ – початку ХХІ століття (вже «від 90-их років кількість українських професіоналів переважає середній рівень у Торонто» [18, с. 163]. Ці українці при правильному їх залученні могли би принести вагомую користь як Канаді, так і Україні.

Мабуть, нам, українцям, треба не так багато щоб візуально дорівнятися до так званих передових країн:

- Поваги до законів.
- Порядку у всьому.
- Ритмічної роботи.
- Уваги один до одного.

Іншими словами, треба створити в Україні необхідний раціональний комунікативний клімат.

Література

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація: підручник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 472 с.
2. Архівна україніка в Канаді: довідник / упоряд.: І. Матяш (керівник), Р. Романовський, М. Ковтун та ін.; Держкомархів України, Укр. наук. – дослід. ін.-т архів. справи та документознавства, Канад. ін.-т укр. студій Альберт. ун-ту. – К., 2010. – 882 с.

3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
4. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз / В. М. Бебик. – К.: МАУП, 2005. – 440 с.
5. Бутенко Л. Розвиток професійного мовлення майбутніх спеціалістів технічного профілю / Лариса Бутенко // Дивослово. – 2014. – № 1.
6. Енциклопедія українознавства: Словникова частина: в 11 т. / Наукове Товариство ім. Шевченка; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. – Париж; Нью-Йорк; Львів: Молоде життя, 1954-2003.
7. Канада – Вікіпедія. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Канада](https://uk.wikipedia.org/wiki/Канада)
8. Корнієнко В. О. Моделювання процесів у політико-комунікативному просторі: монографія / В. О. Корнієнко, С. Г. Денисюк, А. А. Шиян. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 207 с.
9. Кулакова О. М. Компонента культури в мовній комунікації інформаційного суспільства / О. М. Кулакова // Науковий вісник Харківського нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2009. – Вип. 32. – С. 90-99.
10. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці; Книги-ХІІ, 2006. – 496 с.
11. Омельчук А. І. Комунікативна культура державного службовця: понятійно-категорійна сутність [Електронний ресурс] / А.-І. Омельчук // Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток», 2011, № 8, включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279). – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=312>
12. Садовская В. С. Основы коммуникативной культуры / В. С. Садовская, В. А. Ремизов; [общ. ред. В. А. Ремизова]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2011. – 206 с.
13. Сарновська С. О. Сучасна соціальна комунікативна культура (філософсько-методологічний аналіз): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філос. наук. 09.00.03. / С. О. Сарновська // Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. – К., 2000. – 18 с.
14. Соціальна комунікація [Електронний ресурс] / – Електронні дані (1 файл) – Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/ Соціальна_комунікація](http://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_комунікація). – Назва з екрана.
15. Теорія розбитих вікон [Електронний ресурс] / Електронні дані (1 файл) – Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/ Теорія_розбитих_вікон](http://uk.wikipedia.org/wiki/Теорія_розбитих_вікон). – Назва з екрана.
16. Тернопільська В. Теоретичні аспекти феномена «Соціально-комунікативна культура» / Валентина Тернопільська // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2007. – Вип. 22. – С. 44-50.

17. Торонто – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Торонто>
18. Торонто. Путівник, 2010. – 192 с.
19. Українці Канади – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Українці_Канади
20. Цікава підбірка фактів про Канаду [Електронний ресурс]. – Цікаві факти. – Режим доступу: <http://cikavi-fakty.com.ua/cikava-pidbirka-faktiv-pro-kanadu/>
21. Цікаві факти про Канаду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dnsgb.kiev.ua/bazi_danih.html
22. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: навч. посібник / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – 5-те вид., стереот. – К.: Вікар, 2006. – 223 с.
23. Kozłowska Marzena. Wsparcie dla Polonii || Kurier Galicyjski. – 2015. – nr 7 (227). – 18-30 kwietnia. – S. 3.
24. Toronto. A Photographiq Portrait. – 2005. – 130 p.

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.05.2016 р.

*Рекомендовано до друку д.іст.н., професором Мандриком Я.І.,
д.політ.н., професором Федорчак Т.П.*

ATTRIBUTES OF FORMING OF COMMUNICATIVE CULTURES IN TORONTO

V. M. Pahomov

*Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas;
Ivano-Frankivsk, Korol Danylo Str., 13; ph. +380 (342) 50-17-87*

The attributes of forming of communicative culture in Toronto are traced in the article. It pays attention on powerful «Ukrainian track» in Canada, in particular on the sights of the Ukrainian cultural legacy.

Key words: *attributes of forming, communicative culture, Toronto, Ukrainian cultural legacy.*